

عنوان مقاله:

نقش سیاسی هیئت های مذهبی در روند شکل گیری نهضت مشروطیت

محل انتشار:

فصلنامه مطالعات دولت پژوهی در جمهوری اسلامی ایران، دوره 7، شماره 4 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 27

نویسندگان:

حدیث باقری نیا - نویسنده مسئول: دانشجوی دکتری مطالعات سیاسی انقلاب اسلامی، گرایش جامعه شناسی سیاسی، دانشگاه شاهد، تهران، ایران

زاهد غفاری هنجین - استاد علوم سیاسی، دانشگاه شاهد، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

با نگاه به روند تغییر تحولات و پیشینه جنبش های سیاسی در سده های قبل، به ویژه انقلاب مشروطه که به قصد ایجاد تغییر و دگرگونی در ساختار نظام های حاکم بر جوامع بشری صورت گرفته اند، به درستی درمی یابیم که همه کنش ها و اقدامات و جریان های فرهنگی و انقلابی همواره از خاستگاه های ویژه ای که رنگ و بوی دینی و سیاسی داشته اند بسیج و سازمان دهی شدند. لذا پژوهش حاضر به بررسی نقش سیاسی هیئت های مذهبی به عنوان یک سازمان قدیمی در روند شکل گیری جنبش ها و خط دهی خیزش های انقلابی و فرهنگی در مبارزه علیه ظلم و ستم، در جنبش مشروطه شیعی می پردازد و درصدد پاسخ به این سوال است که نقش سیاسی هیئت های مذهبی در روند شکل گیری نهضت مشروطیت چیست؟ در این راستا، روش مورد استفاده در این پژوهش توصیفی-تحلیلی است و برای گردآوری داده ها از کتاب ها و مقالات موجود استفاده شده است. یافته های پژوهش بر این نتیجه منطبق است که هیئت های مذهبی به عنوان یکی از شبکه های سازمان دهی در کنار سایر سازمان ها در روند شکل گیری نهضت مشروطیت نقش اساسی داشته اند؛ که در این باره می توان به کارکردهای سیاسی نقش رسانه ای، کانون برگزاری اجتماعات سیاسی، فرهنگ شفاهی و نقد قدرت حاکم از کارکردهای سیاسی هیئت های مذهبی دوره مشروطه می توان اشاره کرد. [1] [2]. در راستای عملی کردن هدف ها و کارکردهای سیاسی هیئت های مذهبی، دولت به عنوان یک اهرم پیش برنده عمل کرده است. به عنوان مثال، در قالب آئین های مذهبی وابسته به دولت، عزاداری ها و تکایای دولتی بسیار باشکوهی برگزار می شد که مردم از آن ها استقبال می کردند و اسم و رسم تکیه دولت، تزیینات و چادرهای بزرگ تکیه دولت سبب جذب تماشاگران فراوان می شد و از این رو، ابزارهای دولتی به عنوان نهادی تسهیل کننده، فضا را به سمتی پیش می بردند که اهداف سیاسی هیئت های مذهبی اجرایی شود؛ بنابراین در دوره مشروطه با به طور کلی دوره ی قاجار دولت اگرچه از این تکایا به عنوان درآمدزایی بهره می گرفت، ولی در عمل جرعه های نهضت مشروطیت را رقم زد.

کلمات کلیدی:

هیئت های مذهبی، مشروطیت، فرهنگ سیاسی، تشیع، کارکردهای سیاسی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1453404>

